

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין הפלסטיני באקדמי וסולן פלאו

גליון מס' 867

פרשת נח

ו' חשוון התשפ"ז

לתגובות, הערות והארות ולקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"נ שאול בן סליבה ע"ה | לע"נ אסתר מיישה בת זהריר ע"ה | לע"נ יצחק בן מיישה אסתר ע"ה | לע"נ שמעון בן חביבה ע"ה | לע"נ מול בת אסתר ע"ה | לע"נ רחל שנהו בת מנורה ע"ה

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם אביגיל ויהונתן בני אורה תחי', ולהצלחת כל התומכים והמסייעים בהפצת העלון ברוחניות ובגשמויות

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

ברכה"ג אלון מאיר ואלק"ג צ"ל

מלאה הארץ חמס

נאמר: "וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָרֶץ וְהִנֵּה נִשְׁחָתָה כִּי הִשְׁחִית כָּל בָּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאָרֶץ" וכתב רש"י: "אפילו בהמה חיה ועוף נזקקין לשאינן מינן", והוא לכאורה תמוה, כיצד יתכן שגם בעלי החיים אשר אין להם בחירה אף הם חטאו?

אלא יש לבאר עפ"י מה שסיפר המשגיח הגר"א לופיאן זצ"ל, שפעם היה בית חולים אחד ברוסיה בו היתה תופעה מעניינת ומסתורית: אנשים שהיו מתאשפזים שם בגלל מחלות קלות יחסית, מצבם היה מחמיר לאחר שהות של כמה ימים. אדם מתאשפז בגלל מיחושים בבטנו ולאחר כמה ימים מתגלית בגופו מחלה אחרת. בדקו וחקרו את התופעה הזו חוקרים ומדענים מכל העולם והגיעו למסקנה שמכיוון שבית החולים עשוי מעץ, העץ סופג לתוכו את כל הנגיפים והחיידקים, ואילו מוצאים להם מנוחה נכונה וישיבה עליהם בגופם של החולים וגורמים להם להדבק במחלות קשות יותר. החליטו להרוס את בית החולים הישן ובמקומו לבנות אחר מאבנים, ואכן חלפה עברה לה התופעה.

כמו שיש חיידקים גשמיים שנוצרים בעקבות מחלות וזיהומים והם מרעילים את האוויר, כך יש חיידקים רוחניים שנוצרים מעבירות וחטאים של בני אדם. בני דור המבול כל כך הקרינו טומאה על העולם עד אשר גם בעלי החיים הושפעו ונכנסה בהם תאוה של זימה להימשך מין לשאינו מינו. לכן גם הקב"ה היה צריך להביא מבול לעולם, בו היה מצב שהמים, שהם טהורים ומטהרים, יציפו את כל העולם ויכסו אפילו את ההרים הגבוהים, כדי לטהר את העולם מהחיידקים הרוחניים שנוצרו מטומאת העבירות.

כאשר אדם עושה עבירה הרי שהוא מקרין "אנרגיה שלילית" על הסביבה וכל שכן גם על עצמו. אולם כאשר אדם עושה מצוה, הוא מקרין על העולם "אנרגיה חיובית" ולכן צריכים להשתדל להרבות בתורה ובמצוות ולברוח מהעבירות כמו מאש.

הקב"ה אמר לנח: "קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לִפְנֵי, כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם, וְהִנֵּנִי מַשְׁחִיתָם אֶת הָאָרֶץ", וכתב רש"י: "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל". אע"פ שעברו על כל העבירות הכי חמורות, הקב"ה כילה אותם בגלל עוון הגזל.

במדרש (ויק"ר לג, ג) נאמר: "קופה מלאה עוונות, גזל מקטרג בראש כולם". ופירש ה'חפץ חיים' עפ"י המשנה (אבות ד, יא): "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעובר עבירה אחת קונה לו קטגור אחד". ונמצא שמכל מעשה ממועשי האדם, אם טוב או רע, נברא מלאך. והדבר תלוי ביד האדם היאך ייבא אותו המלאך, שאם עשה את המצוה בדקדוק, בחשק ובהתלהבות, הרי שגם המלאך הנברא ממעשה זה יוצא בריא וחזק, ומלא חשק להליץ טוב עליו. אולם אם עשה את המצוה בקרירות ובעצלות, גם המלאך הנברא מזה יהיה חסר, קר ועצל. וכן הוא גם להיפך בעבירה, שהכל תלוי באופן עשיית המעשה.

ולכן קופה מלאה עוונות, גזל מקטרג בראש כולם, מפני שכל עבירה שאדם עושה, אינו עושה בעזות וביד רמה, אלא מתבייש בעבירה ומסתיר אותה. ולכן גם המקטרגים היוצאים מן העבירות אינם חצופים כל כך, ואין הם ממהרים לקטרג עליו. ברם, כאשר אדם הולך לגזול ולקחת לעצמו דבר השייך לחברו, הרי הוא הולך בחוצפה ובעריצות, וגוזל בחזקה וביד רמה. לכן גם המקטרג שנברא ממעשה זה, הוא חצוף גדול, פותח פיו לפני כולם ומקטרג ביד רמה, וממנו לומדים כל שאר המקטרגים וגם הם פותחים פיהם לקטרג רחמנא ליצילן.

יום חורפי אחד, ישב מרן זיע"א כהרגלו ועסק בתורה, תנור הנפט היה דולק ומפיץ מעט חום, תוך כדי לימודו נזקק מרן לספר מסוים, בהיותו שקוע בסוגיא שלפניו קם מרן אל הספרייה ליטול את הספר שזקק לו, אך בדרכו, לא הבחין בתנור שהיה לפניו, ומבלי משים נתקל מרן בתנור והפכו הצידה...

תוך שניות ספורות החלה האש להשתולל, לשונות של אש נשלחו לכל עבר כתוצאה מהנפט שנשפך לארץ. קשה היה למרן לברוח, שהרי הספרים שבחדר כה יקרים לליבו, ואיך יניח אותם כך טרף לאש המשתוללת, ניסה מרן לכבות את האש ברגליו, אך ללא הועיל...

עדינה, ביתו הבכורה של מרן זצוק"ל, שהייתה אז בגיל שמונה, הבחינה באש המשתוללת ומיד רצה החוצה ובכוחות לא לה גררה דלי מים אל תוך החדר, בבת אחת הפכה את הדלי והמים פרצו החוצה אל עבר האש המשתוללת, המים זרמו בעוצמה רבה והכריעו את לשונות האש עד שדעכו לגמרי, נס קרה, הבית ניצל משריפה!

"אבא, ברוך ה' הצלנו את הספרים" שמחה עדינה, "הצלנו את הספרים!?"

תהה מרן זיע"א בחיוך "לא! ביתי היקרה, הספרים הם שהצילו אותנו".

באחד משיעוריו לרבים, נשא מרן זיע"א את דבריו אודות חשיבות לימוד פסוקי תורה, נביאים וכתובים, ואמר:

אדם שיועד נביאים וכתובים על בוריים, יש לו גם יראת שמים. כמה מוסר השכל אפשר ללמוד מכל פרק ופרק בנביאים והכתובים, אנשים מזלזלים בזה, אבל כבר אמרו חכמים (ברכות ו:): "כרום זולות לבני אדם" אלו דברים העומדים ברומם של עולם ובני אדם מזלזלים בהם.

כמה טוב שאדם יקבע לו זמן בכל יום ללימוד בו כמה פרקים של תורה, נביאים וכתובים, וגם בבתי הספר טוב וראוי שילמדו תנ"ך, שהרי יש בו דברי אלקים חיים, יש בתנ"ך דברים נפלאים עם מוסר השכל, ובפרט בספרי הנביאים הראשונים: יהושע שופטים, שמואל, מלכים, אלו הם העיקר, אבל צריך גם ללימוד בנביאים אחרונים: ישעיה, ירמיה וכו', אך העיקר הם הראשונים.

יש אנשים שחושבים שלימוד תנ"ך הוא ביטול זמן, אבל הם טועים, כי הלימוד הזה חשוב מאד, וגם אני לפני חמש עשרה שנה קבעתי לבני נכדיי שיעור קבוע בתנ"ך, פעמיים בשבוע, ואני לומד אתם פרק אחד עם כל המדרשים, והם מקבלים מזה חכמה ותבונה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

יזימה את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים" (ז, כג).

בגמרא מסכת סנהדרין (דף קח) שאלו חז"ל: אם אדם חטא, הבהמה מה חטאה?

וממשילה הגמרא משל, לאדם שהכין חתונה מפוארת לבנו ובה מטעמים יקרים, יינות מובחרים ופרחים בכל מיני גווניים. בערב החתונה חלה בנו ומת. לקח אביו את כל המטעמים היינות והפרחים ופיזרם. שכן אמר, כל זאת לא עשה אלא בשביל בנו. עכשיו שמת אין לו צורך בכל זה.

כך אמר גם הקדוש ברוך הוא: הן כל מה שבראתי, עצים ופרחים, בהמות, חיות ועופות, לא בראתי אלא בשביל האדם. עכשיו כשחטא האדם, ונמחה מעל פני האדמה, כל אלה למה לי?

"כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (ח, כא)

היצר הרע המצוי באדם - אמר רבי ישראל מאיר הכהן מראדין בעל ה"חפץ חיים" - מנסה תדיר להכשיל את האדם בדבר עבירה, והאדם לתומו נמשך אחר פיתויו. רק לאחר שכבר נכשל בעבירה מבין האדם עד כמה חמורה היתה טעותו...

את דבריו אלה הטעים ה"חפץ חיים" במשל: בעיר אחת היה שוטה מפורסם. פעם אחת התעורר הרצון בלב אחד מליצני העיר לעורר צחוק בקרב חבריו, הודיע להם כי עוד היום יקפוז השוטה לתוך הביצה הטובענית המצויה ליד העיר. מה עשה? בא הליצן אל אותו שוטה וכיבדו בכל מיני מתיקה עד שקנה את ליבו, לאחר מכן הציע לאותו שוטה כי ילכו יחדיו לטייל מעט מחוץ לעיר. כאשר קרבו אל הביצה אמר הליצן: סוד גדול יש לי לגלות לך אבל תחילה הבטח לי כי לא תגלה לאיש...

הבטיח השוטה כפי שנתבקש.

המכיר אתה את הביצה הגדולה? שאל הליצן.

ודאי - ענה השוטה - אבל שמעתי כי היא עמוקה מאד וטובענית.

אין זה נכון - אמר הליצן - ולא זו בלבד, אלא דע לך כי בתוך הביצה טמון אוצר גדול...

אמנם - המשיך הליצן - בתחילה יש פס דק של בוץ אבל אם נקפוז נעבור את המכשול הקטן הזה ונזכה באוצר הגדול...

האמין השוטה לדבריו, וכאשר הגיעו אל שפת הביצה קפץ ונחת היישר לתוך הבוץ הטובעני. עד מהרה החל שוקע בבוץ...

הציל! - צעק השוטה - הוצא אותי מכאן!

לא ולא - אמר הליצן - יודע אתה כמה טרחתי עד שהכנסתי אותך אל הבוץ... קודם כל אקרא לכל חברי שיראו אותך שוקע עד צוואר, כדי שימלאו את פיהם שחוק, רק אחר כך אוציא אותך...

כן הוא גם הנמשל - אמר ה"חפץ חיים" - כך היא דרכו של היצר הרע בתחילה מפתה את האדם בפיתויי שווא ואף נותן לו מתנות יפות ושאר דברים המושכים את הלב.

אולם כאשר האדם מתפתה ושוקע בבוץ, אז עומד היצר הרע וממלא את פיו בשחוק גדול...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

גזל מקטרג בראש

הגזול דבר מחברו ולא החזירו לו עד כלות ימיהם, מוכרחים שניהם, הגזול והנגזל, לחזור בגלגול כדי להשיב את הגזלה. (הגר"א)

לפני כעשרים ושלוש שנה פורסם כשנה לאחר הפיגוע בקו 2 בירושלים (ד' באלול תשס"ד): את סיפור החלום המדהים, בו מופיעה דמותו של המחנך הוותיק הרה"ג ר' חנוך סגל הי"ד, שנהרג בפיגוע התעוררות באמונה על חיי הנצח של העולם הבא מחד, ועד כמה כל אחד מאתנו חייב להיזהר ולהישמר בענייני ממונות עם הזולת, מאידך.

את הלילה הזה הוא לא ישכח לעולם, אותו בן משפחה של המחנך הדגול הרה"ג ר' חנוך סגל הי"ד, הוא היה הרב'ה סגל של כיתה ז' בתלמוד תורה "תורת אמת" במשך עשרות בשנים. זה קרה לפני ל"ג בעומר. הרב'ה סגל מופיע בחלום לאחד מבני משפחתו. בחלום הוא עומד ליד ארון ספרים בביתו ובידו פתק שעליו כתוב באותיות גדולות וברורות, את הספרה-5 ותוך כדי הצגת הפתק בחלום, אומר הרב'ה סגל לבן משפחתו: סכום זה שווה היום 14 ₪. עוד אומר הרב'ה סגל לקרוב המשפחה, כי את הסכום הוא חייב לאחד בשם ויין.

בן המשפחה קם נסער ממיטתו, המתין עד אור הבוקר ומיהר ליצור קשר עם האלמנה הרבנית שתחיה. הוא סיפר לה על החלום והשניים ניסו ללא הצלחה לברר את זהותו של אותו אדם שהרב'ה אמר עליו בחלום שהוא חייב לו 14 ₪. הצגת הפתק עם המספר 5, רק הוסיפה מימד של אי בהירות בכל העניין, שכן היה ברור, כי מדובר ככל הנראה בחוב "ישן נושן" וכי המספר 5 שהיה רשום על הפתק, הכוונה היא למטבע של לירות, כסף ישראלי שאבד עליו הכלח לפני חצי יובל שנים בקירוב.

בתום בירורים קדחתניים הגיעו לבית הכנסת של יוצאי סלבודקא הממוקם בכולל הלפרין. אב המשפחה המופתע הבהיר, כי אין לו ולא היה לו כל חוב עם הרב'ה סגל, אבל נטל את הסכום, אמר "מחול לך" ותרמו לצדקה. האב הבטיח שיברר את העניין אצל ארבעת בניו שלמדו במרוצת השנים בת"ת "תורת אמת" בבני ברק.

חלפו כמה ימים. האיש החל לברר דווקא עם אחרון הבנים וכן המשיך עד שהגיע לבן השני. הלה השיב מיד, כי הוא זוכר עד היום את המקרה, בו הרב'ה סגל לקח ממנו פעמיים תשלום של 5 לירות ישראליות מתקופת לימודו בכיתה ז'. תשלום אחד יותר מיד.

ומעשה שהיה כך היה: זה היה לפני 24 שנים. כיתה ז' התארגנה לטיול ל"ג בעומר והרב'ה סגל אסף כסף לטיול. יום לפני הטיול, פנה הרב'ה סגל אליו וביקש ממנו לשלם על הטיול. הרב'ה סגל שהיה ידוע כאיש מאד מסודר, הבהיר לתלמידו, כי ברשימתו לא נרשם דבר, התלמיד שילם פעם נוספת 5 לירות ישראליות. האירוע היה כאמור לפני 24 שנים על טיול של ל"ג בעומר. בני המשפחה מספרים, כי הרב'ה סגל הי"ד, היה זהיר מאד בענייני כספים בצורה בלתי רגילה. לכן הגיע בחלום לפני ל"ג בעומר כדי לסלק את החוב הקטן הזה וכדי לעורר את בני משפחתו ואלפי תלמידיו, שלמדו אצלו במשך השנים, התעוררות באמונה ועניין זהירות בממונו של חברך שיהיה חביב עליך כשלך.

ביני לבני

הרה"ג **יחיאל פליסקין** שליט"א מח"ס "שתולים בבית השם" ועוד

כיצד מגבירים מוטיבציה ללמידה?
הדבר הכי נחוץ לתלמידיו עכשיו

הוא: תוספת מוטיבציה ללמידה! ברצוני לעמוד על טעות נפוצה, שאם נתקן אותה - נרויח הרבה למידה, בכמות ובעיקר באיכות.

שם הנושא בקצרה: 'תכנית לפי יעדים ולא לפי שעות'.

ונסביר על פי מעשה שהיה: באחת הישיבות למתמודדים בהן לימדתי, התעורר צורך לחזק את סדר א'. בס"ד השגנו תקציב צנוע של כ-2,000 ₪ שהספיק כדי להציע לכל תלמיד ארוחה חגיגית משותפת במסעדה עם סיום המבצע.

נשארה רק שאלה אחת: מה יהיה המבצע?

חברי לצוות רצו לעשות מבצע לפי שעות: 'מי שיהיה כל יום בסדר א' בין השעות כך וכך, יזכה בהטבה'.

אולם אני סברתי אחרת, וכך טענתי: אם אתה 'שוכר אותי' לפי שעות, הרווח 'פקיד

מדינה'. מה יעשה? יגיע בשעה המדוברת, יקרא כמה שורות בגמרא, יפטפט קצת, יחמוק החוצה, ואח"כ גם יתווכח ויטען שהיה כל הזמן... לעומת זאת אם אתה מגדיר לו יעד, והופך אותו ל'קבלן' על משימה זו, הוא יקח אחריות, וידאג שהיא אכן תבוצע.

ובכן, המלצתי, שהמבצע יהיה רק על תוכן ולא על זמנים, הבה נקנה להם מחברות ועטים, ונגדיר יעד: כל בחור, כל יום, מסכם בכתב את מה שלמד היום בסדר א'.

והרי כמוכן, שבשביל לכתוב - הוא יצטרך גם להגיע לסדר, גם ללמוד, וגם להבין. ואם הוא צריך עזרה בכתיבה? אז נעזור לו.

והעיקר, שלא ניכנס ל'נערווין' על הפרטים הקטנים: "ואם הוא יעשה את זה בשעות משלו? ואם הוא כשרוני ויגמור ברגע? ואם הוא יעגל פינות?..." אלו סתם פחדים. נכון, אחד או שנים ינצלו אותו, אבל המבצע יסחוף את הלבבות, ויכניס 'פייער' (-אש) לבית המדרש.

התעורר דיון ערני, ולבסוף החליטו לתת צ'אנס להצעה שלי. המשך בגליון הבא